

VIG GYULA – SEREGDI LÁSZLÓ

A jegybank szabályozói és felügyeleti szerepe

The Central Bank's Regulatory and Supervisory Role

Absztrakt

2013-tól kezdődően az MNB látja el a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletét Magyarországon. Az MNB szabályozói és felügyeleti szerepe nagyon sok részelemből tevődik össze, és folyamatosan fejlődik a nemzetközi és hazai trendekkel, valamint a pénzügyi innovációkkal összhangban. A jelen tanulmányban bemutatjuk ezeket a szabályozói és felügyeleti funkciókat, kitérve nemcsak ezek jogszabályi hátterére, hanem a gyakorlati megvalósítás főbb elveire és módszereire is. A pénzügyi felügyelés napjainkban számos kihívás előtt áll, ilyenek különösen a pénzügyi digitalizáció, a bankválságok megváltozott természete, az ESG-kockázatok kezelése és a szabályozás túlzott komplexitása. A szabályozás és a felügyelés jövőbeli fejlődését elsősorban az e kihívásoknak való megfelelés fogja vezérelni, ezért ezek a témakörök a tanulmányban részletesebben is bemutatásra kerülnek.

Kulcsszavak: pénzügyi felügyelet, szabályozás, pénzügyi válságok

Abstract

Since 2013, the MNB has been responsible for supervising the financial intermediary system in Hungary. The MNB's regulatory and supervisory role consists of many components and continuously evolves in line with international and domestic trends, as well as financial innovations. This study presents these regulatory and supervisory functions, addressing not only their legal foundations but also the key principles and methods of their practical implementation. Financial supervision today faces numerous challenges, particularly financial digitalization, the changing nature of banking crises, managing ESG risks, and excessive regulatory complexity. The future development of regulation and supervision will be primarily driven by the need to address these challenges; these topics are therefore explored in greater detail in this study.

Keywords: financial supervision, regulation, financial crises

Bevezetés

2013-ban új fejezet kezdődött a hazai pénzügyi felügyelésben azzal, hogy a korábbi, külön pénzügyi felügyelet mikroprudenciális felügyeleti jogosítványait a Magyar Nemzeti Bank vette át. A pénzügyi szektor felügyelete során az elmúlt tíz évben elért eredmények egyértelműen azt igazolták, hogy a felügyelet jegybankba integrálása helyes lépés volt, ami a hazai pénzügyi rendszert erősebbé és szilárdabbá tette.

Az erők egyesítése és összevonása általában magasabb hatékonyság elérésével is együtt jár, ez alól a felügyeleti tevékenység sem kivétel. Az MNB felügyeleti funkciói több szempontból is összevontak és integráltak. Integrált a felügyeleti szerepkör elsősorban abból a szempontból, hogy az MNB egyszerre látja el a bank-, a biztosítási és pénztári szektor, valamint a tőkepiac pénzügyi felügyeletét és fogyasztóvédelmi funkcióit, de legalább ilyen fontos, hogy a mikroprudenciális felügyelés mellett az MNB felelős a makroprudenciális felügyeleti és a szanalási hatósági szerepkörért is. Mindezek következtében az MNB ma olyan felügyeleti központként működik, amely a különböző funkcióiból elérhető adatbázisok, szakmai ismeretek és tapasztalatok, eszköztár és kapcsolatrendszer felhasználásával jóval hatékonyabban tud működni, mint ha ezek a jogkörök kisebb, különálló szervezetekhez lennének rendelve.

Az MNB pénzügyi felügyeleti szerepkörét a jegybanktörvény határozza meg, amelynek értelmében az MNB feladata a pénzügyi közvetítőrendszer zavartalan, átlátható és hatékony működésének biztosítása, a pénzügyi közvetítőrendszer részét képező személyek és szervezetek prudens működésének elősegítése, illetve a tulajdonosok gondos joggyakorlásának felügyelete. Az MNB felügyelési feladatai közé tartozik továbbá a nemkívánatos üzleti és gazdasági kockázatok feltárása, a már kialakult egyedi vagy szektoriális kockázatok csökkentése vagy megszüntetése, az egyes pénzügyi szervezetek prudens működésének biztosítása érdekében megelőző intézkedések alkalmazása, illetve a pénzügyi szervezetek által nyújtott szolgáltatásokat igénybe vevők érdekeinek védelme.¹

¹ Részletesen I. a Magyar Nemzeti Bankról szóló 2013. évi CXXXIX. törvény 4. § (9) bekezdését.

Ha megvizsgáljuk a pénzügyi szervezetek szabályozását és felügyelését, akkor egyértelműen látható, hogy a pénzügyi szervezetekre sokkal szigorúbb követelmények és az azok betartásához kapcsolódó ellenőrzési rendszerek vonatkoznak, mint általában egy gazdálkodó szervezetre. Ennek számos oka van, így többek között az, hogy a pénzügyi szervezetek elsősorban nem a saját pénzüket, hanem az ügyfeleikét kockáztatják, tevékenységüket a mérlegfőösszegükhöz képest viszonylag alacsony saját tőke mellett végzik, illetve hogy nem megfelelő gazdálkodás esetén a problémáik gyorsan áttérjedhetnek a pénzügyi rendszer és a gazdaság egészének többi szereplőjére is. Mivel az állam egyik legfontosabb feladata a pénzügyi és gazdasági stabilitás fenntartása, továbbá a pénzügyi szervezetek helyzetének a megértése és a szükséges intézkedések megállapítása, ami speciális szakértelmet és módszertant igényel, ezért a felügyeleti funkció ellátásához olyan szervezetre van szükség, amelyik rendelkezik a feladat hatékony ellátásához szükséges tudással és jogosítványokkal (engedélyezés, információhoz való hozzáférés, intézkedések).

Az MNB nemcsak alkalmazza és érvényesíti a más jogalkotók (országgyűlés, kormány, nemzetgazdasági és pénzügyminisztérium stb.) által megalkotott jogszabályokat, hanem a törvények által meghatározott kereteken belül maga is alkothat jogszabályokat MNB-rendeletek formájában. Bár a nemzetközi, különösen az angolszász szakirodalom a szabályozói szerepkört jóval részletesebb fogalomként használja, és beleért minden olyan egyéb funkciót is, amikor a hatóság aktívan beavatkozik a pénzügyi szervezetek vagy piacok működésébe, hazai viszonylatban ez utóbbi szerepköröket inkább a felügyeleti tevékenységek közé soroljuk.

A szabályozás és felügyelés főbb elvei és módszerei

A pénzügyi szervezetek szabályozása és felügyelete ma már olyan nemzetközi térben történik, ahol a nemzeti gyakorlatok illeszkednek a globális és az uniós sztenderdekhez. A globális szinten kiadott sztenderdek – amelyeket a Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság, az International Association of Insurance Supervisors (IAIS) vagy az International Or-

ganization of Securities Commissions (IOSCO) tesz közzé – az Európai Unió saját irányelvekben és rendeletekben határozza meg. Ugyanezek a globális szervezetek fejlesztik a pénzügyi felügyelés módszertanát is, amelyet az EU pénzügyi felügyeleti hatóságai, így az Európai Bankhatóság (EBA), az Európai Biztosítás- és Foglalkoztatónyugdíj-hatóság (EIOPA), valamint az Európai Értékpapírpiaci Hatóság (ESMA), adaptálnak az európai körülményekhez. A globális pénzügyi csoportok kialakulása miatt mára a pénzügyi felügyelés is nemzetközivé vált, amelynek során a nemzeti pénzügyi felügyeletek egymással szorosan együttműködve, a felügyeleti kollégiumok keretében végzik munkájukat.

A Magyar Nemzeti Banknak tehát meg kell felelnie ezeknek a nemzetközi elvárásoknak, de ez nem jelenti azt, hogy le kellene mondanunk olyan hazai felügyeleti és szabályozási innovációkról, amelyek a hazai pénzügyi szektor sajátosságaihoz igazodva erősítik a fogyasztók érdekeinek védelmét. A hazai jogszabályokban és a felügyeleti gyakorlatban erre számos példát találhatunk, ideértve például a Pénzügyi Békéltető Testület tevékenységét, az értékpapír-befektetések online lekérdezését lehetővé tevő ÉSZLA rendszert és alkalmazást, a minősített fogyasztóbarát termékeket és a felügyeleti felülvizsgálati folyamat során alkalmazott zöld tőkekövetelmény-kedvezményeket.

A pénzügyi szabályozásról és felügyelésről általában elmondható, hogy fejlődését elsősorban a pénzügyi válságok gyorsítják fel. Ilyen jelentős krízishelyzetek voltak az 1929–33-as nagy gazdasági világválság, a Herstatt Bankház bukása 1974-ben, a BCCI csődje 1991-ben, a Barings Bank működési kockázati problémái 1995-ben és a 2008-as globális pénzügyi válság. Ezek olyan problémákra irányították rá a figyelmet, mint például a korai előrejelző rendszerek fontossága, a konszolidált felügyelés szükségessége, a piaci és a működési kockázatok jelentősége vagy a makroprudenciális és szanalási szerepkörökre való igény. A pénzügyi szabályozásnak és felügyelésnek ugyanakkor mindig meg kell találnia azt a középutat, amellyel biztosítja a pénzügyi rendszer prudens működését és a pénzügyi szervezetek ügyfeleinek védelmét, ugyanakkor nem drágítja feleslegesen a pénzügyi szektor működését túlzott és csak magas költségekkel teljesíthető követelményekkel.

Az MNB mint szabályozó hatóság

Bár Magyarországon a modern pénzügyi felügyelés története már csaknem negyven évre tekint vissza azáltal, hogy az első, az Állami Bankfelügyeletet megemlítő szabályozás 1986-ban jelent meg,² a felügyeleti szerepkört ellátó hatóság ebben az időszakban nem mindig rendelkezett kötelező jogszabályalkotás lehetőségével. 1991-től 1997-ig a pénzügyi törvény értelmében az Állami Bankfelügyeletnek még volt bankfelügyeleti rendelkezéskiadási jogosítványa, de ez 1997-től az Állami Pénz- és Tőkepiaci Felügyelet létrehozatalával megszűnt. A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2011-ben kapott újra jogot felügyeleti rendelet kiadására, amely jog a pénzügyi felügyeleti funkció átvételével 2013-tól a Magyar Nemzeti Bankhoz került.

A gyakorlat is azt mutatja, hogy szükség van egy olyan jogalkotói szintre, amelyik kellő felhatalmazással a magasabb szinten meghatározott követelmények fontos technikai részleteit is meg tudja határozni kötelező erővel. Jó példa erre a 40/2016. (X. 11.) MNB-rendelet, amelyik az ügyfél- és partnerminősítés, valamint a fedezetértékelés prudenciális követelményeiről szól. Ez az MNB-rendelet nagyon fontos szerepet tölt be abban, hogy a hitelintézetek meg tudjanak felelni a törvényi szinten meghatározott általános, a prudens működésre vonatkozó követelményeknek. Ezek a szabályok azonban egyrészt túl részletesek ahhoz, hogy törvényi szinten jelenjenek meg, másrészt pedig az MNB-rendeleti forma lehetőséget ad arra, hogy egy gyors, a piaci vagy a jogszabályi környezetben végbemenő változást a jogszabályi követelmények megfelelő ütemben és rugalmasan tudjanak követni.

Az MNB rendelet kiadására vonatkozó felhatalmazásait részben az ágazati törvényekben (így például a biztosítási törvényben és a befektetési vállalkozásokról szóló törvényben), részben pedig az MNB-törvényben határozzák meg. Ez utóbbiak közül is kiemelkednek a pénzügyi szervezetek rendszeres adatszolgáltatására vonatkozó előírások, illetve a pénzügyi szervezetek által fizetendő felügyeleti díj mértékének a meghatározása.

Az MNB hitelintézeti törvényben meghatározott egyéb rendeleti jogosítványai közé a teljesítményjavaldalmazás diszkontált értékének

² Kandrács 2023.

számításával, nyilvántartásával és közzétételével összefüggő szabályok, a nem teljesítő kitettség és az átstrukturált követelésre vonatkozó prudenciális követelmények, illetve az OBA tagjai által fizetendő, kockázatalapú változó díj megállapítására vonatkozó részletes szabályok meghatározása tartozik. Kifejezetten az MNB fogyasztóvédelmi szerepköréhez kapcsolódik a fogyasztóval kötött szerződés megkötését megelőzően, a szerződéses jogviszony fennállása alatt, valamint annak megszűnése esetén alkalmazandó tájékoztatás, illetve az ügyfélpanaszok kezelésének formájára és módjára vonatkozó részletes szabályok rendeleti formában történő előírása.

Sajátos területe az MNB jogszabályalkotási felhatalmazásainak a hitelintézeti törvény azon előírásai, amelyekben a jegybank eredetileg európai uniós jogszabályból származó rendeletek kiadására kap felhatalmazást. A hitelintézetek prudenciális szabályait uniós szinten előíró, a hitelintézetekre vonatkozó prudenciális követelményekről és a 648/2012/EU (2013. június 26.) rendelet módosításáról szóló 575/2013/EU parlamenti és tanácsi rendelet (CRR) ugyanis számos ponton felhatalmazást ad a tagállami pénzügyi felügyeleti hatóságoknak bizonyos kérdések, például a CRR szabályok átmeneti időtartamának meghatározására és egyes, a CRR-ben rögzített nemzeti diszkréciók alkalmazására vonatkozó döntésekre. Ezeket a már uniós szinten meghatározott felhatalmazásokat a hazai jog a hitelintézeti törvényben megismétli, így biztosítva azt, hogy a felhatalmazás a hazai jogrendszerben is megadható legyen.

Bár jelen cikkben elsősorban az MNB mikroprudenciális felügyeleti és pénzügyi fogyasztóvédelmi feladatai terén végzett szabályozói tevékenységével foglalkozunk, de a pénzügyi rendszer biztonságos működését célzó MNB-rendeletek között meg kell említeni azokat is, amelyeket a jegybank makroprudenciális felügyeleti hatósági szerepkörében ad ki, és amelyek közül a legfontosabbak a maximális hitelfedezeti arányra, a jövedelemarányos törlesztőrészlet legfelső mértékére, illetve az egyes tőkepufferek meghatározására vonatkozó MNB-rendeletek.

Az MNB azonban nemcsak a saját hatáskörben kiadott rendeletekkel vesz részt a hazai pénzügyi rendszer szabályozásában, hanem kezdeményező és véleményező szerepkörében is aktívan hozzájárul a jogszabályi keretek fejlesztéséhez. Az MNB-törvény egyértelműen kimondja,

hogy a jegybank feladataira és a pénzügyi közvetítőrendszer működésére vonatkozó döntések és jogszabályok tervezeteire nézve ki kell kérni az MNB véleményét, amely pedig a törvényben előírt felügyeleti és fogyasztóvédelmi jogköreinek ellátása során tapasztaltak alapján rendszeresen kezdeményezi a meglévő jogszabályi keretek módosítását.

Ezenfelül az uniós jogszabályok alakításában is aktív szerepet játszik. Az uniós irányelvek és rendeletek ugyanis gyakran adnak mandátumot az EU felügyeleti hatóságoknak (EBA, EIOPA, ESMA) arra, hogy olyan végrehajtási rendeletek tervezeteit dolgozzák ki, amelyek a későbbiekben EU bizottsági rendeleti formában válnak valamennyi tagállamban kötelezően alkalmazandó jogszabállyá. Az MNB a pénzügyi szervezetek európai felügyeleti rendszerének tagjaként az EU felügyeleti hatóságok illetékes munkacsoportjaiban és bizottságaiban aktívan részt vesz e jogszabálytervezetek kidolgozásában és véleményezésében.

Sajátos szabályozói szerepköre a felügyeleti ajánlások kiadása. Az MNB-törvény értelmében az intézmény a jogalkalmazási gyakorlatának alapjait ismertető, az MNB-törvény 39. §-ában meghatározottak hatálya alá tartozó személyekre és szervezetekre nézve kötelező erővel nem rendelkező ajánlást adhat ki. A rendeleti felhatalmazásokkal ellentétben a törvény nem korlátozza, hogy a jegybank milyen témakörökben adhat ki ajánlásokat, tehát maga dönt arról, hogy az általa tapasztalt piaci magatartások alapján milyen témakörökben van szükség ajánlás kiadására. Az MNB ezen jogköre arra is lehetőséget ad, hogy ajánlási formában implementálja az EU pénzügyi felügyeleti hatóságok által közzétett iránymutatásokat. Az MNB ajánlásait a kiadás előtt rendszeresen egyezteteti az érintett szakmai érdekképviselői szervezetekkel, és törekszik megfelelő felkészülési időt biztosítani az ajánlás címzettjeinek az ajánlásban foglalt elvárások teljesítésére.

Az MNB-ajánlások általában a pénzügyi rendszer egyes szektoraira vonatkoznak, de számos olyan is van, amely szektorsemleges formában jelenik meg, és egyszerre alkalmazható a hitelintézeti, biztosítási, pénztári és tőkepiaci szektorban (például belső védelmi vonalak működése). A felügyeleti ajánlások elsősorban azt a célt szolgálják, hogy az MNB olyan elvárásokat és jó gyakorlatokat határozzon meg, amelyek követése segíti a pénzügyi szervezeteket a jogszabályi követelményeknek való megfelelésben. Az ajánlásoknak való megfelelést az MNB az álta-

la felügyelt intézmények körében az ellenőrzési és monitoringtevékenysége során figyelemmel kíséri és értékeli, összhangban az általános európai felügyeleti gyakorlattal.

Az MNB pénzügyi felügyeleti funkciói és tevékenysége

A pénzügyi felügyeleti funkció rendkívül összetett szerepkört takar, amely nagyon sok tevékenységet és feladatot foglal magában, és amelyen belül több felügyeleti ágat is megkülönböztethetünk. A hagyományos értelemben vett pénzügyi felügyelést, amelynek eredete még az 1800-as évekre nyúlik vissza, ma már inkább mikroprudenciális felügyeleti szerepkörnek nevezzük, megkülönböztetve az azóta a felügyeleti tevékenység fejlődése során kialakult többi felügyeleti ágtól. A mikroprudenciális felügyelés fő célja az egyes pénzügyi szervezetek vagy pénzügyi csoportok felügyelése, amely magában foglalja az engedélyezési, ellenőrzési és jogérvényesítési szerepköröket is.

A 2008-as globális pénzügyi válság okainak feltárását követően jöttek létre a makroprudenciális felügyeleti hatóságok, amelyek elsődleges feladata, hogy feltárják és kezeljék a pénzügyi és gazdasági rendszerre rendszerszinten veszélyt jelentő kockázatokat. A makroprudenciális politika alapvető célja a rendszerszintű pénzügyi kockázatok túlzott mértékű mérséklése, ezen belül is különösen a túlzott mértékű hitelnövekedés és tőkeáttétel, valamint a túlzott lejáratú eltérés és piaci likviditáshiány megelőzése, mérséklése, illetve a rendszerkockázatot erősítő rossz ösztönzők tompítása. A makroprudenciális politika fő eszközei a kockázatokra való figyelemfelhívás, a szabályozói beavatkozás, amelynek során az MNB rendeleti szinten korlátozza a kockázatok mértékét, illetve a tőkepufferek meghatározása, amely a bankok tőkekövetelményein keresztül ad ösztönzőket egyes tevékenységek vagy kockázatok korlátozására.³

Szintén a globális pénzügyi válság miatt került előtérbe a szanálási hatóság szerepköre. Szanálási funkciók már 2008-at megelőzően is léteztek, de általában nem állítottak fel erre külön hatóságot, és a sza-

³ MNB 2022.

nálási eszköztár részletei sem voltak annyira kidolgozva, mint a válságot követően. Szanálási hatósági szerepkörében az MNB egyik fő célja, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának megőrzése végett a válsághelyzetet elhárítsa az intézmény vagy csoport közérdekből történő átszervezése, szerkezetátalakítása révén, másrészt hogy csökkentse az adófizetői pénzek felhasználásának a szükségességét.

A sanálási szerepkör nemcsak egy konkrét válság kezelését jelenti, hanem folyamatos tevékenységet is, ezen belül különösen a sanálási tervezést, illetve a bankok kockázatértékelése alapján a szavatoló tőkére és leírható vagy átalakítható kötelezettségekre vonatkozó minimumkövetelmény (MREL) meghatározását. A konkrét válsághelyzetek kezelését célzó eszközök közé pedig a vagyonértékesítés, az áthidaló intézmény felállítása, az eszközelkülönítés és a hitelezői feltőkésítés tartoznak.⁴

A pénzügyi fogyasztóvédelmi funkció szorosan kapcsolódik a többi felügyeleti funkcióhoz azáltal, hogy a pénzügyi közvetítőrendszer stabilitásának alapfeltétele a pénzügyi szervezetekkel szembeni bizalom. A pénzügyi fogyasztóvédelem fontos eleme a fogyasztók felkészítése arra, hogy tudatos döntéseket hozva, a számukra leginkább megfelelő pénzügyi terméket választhassák. A pénzügyi fogyasztóvédelem egyik szerepe, hogy kiegyenlítse a pénzügyi szervezetek és a fogyasztó közötti információs, tudás- és erőfölénybeli aszimmetriát. Szükség esetén a pénzügyi fogyasztóvédelem megfelelő eszközökkel rendelkezik ahhoz is, hogy kényszerítő módon, például bírsággal vagy egyéb intézkedésekkel segítse a fogyasztót jogos érdekeinek érvényesítésében.

Az MNB fogyasztóvédelmi tevékenységének fontos részét képezi olyan termékek kifejlesztése, amelyek elterjedésével a fogyasztó már eleve kedvező helyzetbe kerül, mert a termék jól átlátható, és a fogyasztó jogait biztosító elemekkel is rendelkezik (minősített fogyasztóbarát termékcsalád a banki és a biztosítási szektorban).⁵ A pénzügyi fogyasztóvédelmi tevékenységhez szintén közvetetten kapcsolódik a Pénzügyi Békéltető Testület tevékenysége, amelynek részletes szabályait az MNB-törvény tartalmazza. Eljárásai a pénzpiac, a biztosítás, a tőkepiac és a pénztári szektor ügyeiben azonos eljárási szabályokon alapulnak,

⁴ MNB 2024.

⁵ Kandrács 2023.

1. ábra: Az MNB felügyeleti tevékenysége

hatáskörébe és illetékességébe tartozik a fogyasztók és a pénzügyi szolgáltatók közötti pénzügyi fogyasztói jogvita bírósági eljáráson kívüli rendezése. A testület működése alternatív vitarendezési fórumként lehetőséget biztosít arra, hogy a pénzügyi szolgáltatások terén felmerülő vitás ügyek a fogyasztó számára ingyenesen, szakszerűen és gyorsabban oldódjanak meg, mint ha rendezésükre bírósági úton kerülne sor.

Az MNB pénzügyi felügyeleti tevékenységei között meg kell még említeni a pénzmosás és a terrorizmusfinanszírozás elleni tevékenység felügyeletében ellátott feladatokat. Ez szintén szorosan kapcsolódik a pénzügyi szervezetekbe vetett bizalom fenntartásához, hiszen gyakorlati példák igazolják, hogy ha egy pénzügyi szervezet pénzmosás gyanújába keveredik, az a bizalom elvesztése miatt a prudenciális helyzetét is meggyengíti. Ezen a területen az MNB elsősorban azért felelős, hogy a pénzügyi szervezetek megfelelő belső eljárásokat alakítsanak ki és azokat hatékonyan alkalmazzák a pénzmosás- és terrorizmusfinanszírozási tevékenységek feltárására. Ennek fő elemei a megfelelő ügyfél-átvilágítás, a gyanús tranzakciókat kiszűrő monitoringrendszer alkalmazása és az ezen gyanús tranzakciókról szóló bejelentések végrehajtása. Az MNB nemcsak felügyeli, hanem rendeleti formában szabályozza a pénzügyi szervezetek ezen tevékenységeit.

A mikroprudenciális felügyeleti funkcióhoz kapcsolódó feladatok

Az MNB mikroprudenciális felügyeleti tevékenysége számos fontos részterületből áll össze, amelyek egyaránt fontosak a funkció hatékony működéséhez. A mikroprudenciális felügyelés kapcsán az MNB felügyeleti stratégiájában határozta meg küldetést, és az elérni kívánt célokat. Ennek megfelelően felügyeleti küldetése a pénzügyi rendszer stabilitásának támogatása és mélyítése, kiemelt fókusszal a fogyasztóvédelemre, digitalizációra és fenntarthatóságra. Piaci fókuszú céljai közé a sokkellenálló képesség biztosítása, az egészséges verseny prudens és fogyasztóközpontú termékekkel, a technológiai fejlődés támogatása, a kockázatok kezelése, valamint a pénzügyi rendszer környezeti fenntarthatóságának elősegítése tartozik.

Az MNB a felügyeleti stratégiában szervezeti fókuszú célokat is kitűzött, így többek között az erőteljes fogyasztóvédelmet, a kockázati alapú felügyeletet, a határozott, időbeni fellépést és beavatkozást, a folyamatos fejlődést támogató felügyeletként való, illetve az aktív hazai és nemzetközi szabályozói szerepvállalást. Ezt a stratégiáját a 2020–2025-ös időszakra határozta meg; 2025-ben az aktuális piaci és szabályozói helyzetben kerül majd felülvizsgálatra.⁶

Az MNB mikroprudenciális felügyeleti tevékenységét a kockázatalapúság jellemzi, ami azt jelenti, hogy az intézmény nemcsak a jogszabályok betartását vizsgálja és várja el, hanem felméri a pénzügyi szervezet kockázatait, és problémák észlelése esetén időben beavatkozik, megelőzve ezzel a jelentősebb vészhelyzet kialakulását. Mikroprudenciális felügyeleti teljesítményét jól jellemzi, hogy a 2023. december 31-i állapot szerint 1215 intézmény teljes körű prudenciális felügyeletét látta el.⁷

Az MNB-törvény a felügyeleti funkció ellátáshoz kapcsolódóan öt alapvető eljárástípust határoz meg, amelyeket a 2. ábra mutat be *(lásd következő oldal)*.

⁶ MNB 2023b.

⁷ MNB 2023a.

2. ábra

Az MNB egyidejűleg négy pénzügyi szektorban felelős a felügyeleti tevékenységért, és mivel ezek az eljárások az MNB-törvényben vannak meghatározva, az intézmény a felügyelést a banki, a tőkepiaci, a biztosítási és a pénztári szektorban is azonos eljárási szabályok alapján végzi. Abban vannak eltérések az egyes szektorokban, hogy konkrétan melyek például azok az engedélyezési tárgykörök, amelyekben a pénzügyi szervezetnek az MNB engedélyét kell kérnie, de magának az engedélyezési eljárásnak a lefolytatása azonos szabályok mentén történik.

Az MNB engedélyezési eljárásai során a legjelentősebb engedélyezési tárgykörök az alapítási és működési engedélyek, a tevékenységi kör meghatározása, a befolyásoló vagy ellenőrző részesedés megszerzése, a vezető állású személyek kinevezése, vagy kifejezetten a tőkepiacon az értékpapírok kibocsátása és nyilvános forgalomba hozatala. Az engedélyezési eljárásai során az MNB alapvetően az engedély megszerzéséhez szükséges jogszabályi feltételek meglétét ellenőrzi, és átfogó vizsgálatot, célvizsgálatot, témavizsgálatot, rendkívüli célvizsgálatot és utóvizsgálatot végez.

Az átfogó, cél- és rendkívüli célvizsgálatot csoportvizsgálatként is lefolytathatja. Az ellenőrzési eljárás irányulhat az adatszolgáltatásból

származó adatok ellenőrzésére vagy valamilyen jogszabályi előírásnak való megfelelés vizsgálatára. Az ellenőrzési eljárás lehet helyszíni vagy nem helyszíni. A helyszíni ellenőrzések során az ellenőrzést végző személy az ellenőrzés lefolytatásához szükséges helyiségekbe beléphet, az ellenőrzés tárgyával összefüggő iratot, adathordozót, tárgyat, munkafolyamatot figyelemmel kísérhet, megvizsgálhat, az ügyféltől, annak képviselőjétől, továbbá az ellenőrzés helyszínén tartózkodó bármely más személytől felvilágosítást, nyilatkozatot kérhet vagy készíthet, próbaügyletkötést végezhet, továbbá egyéb bizonyítást folytathat le, illetve jogosult bármilyen adathordozóról fizikai tükörmásolatot vagy hiteles másolatot készíteni.

A nem helyszíni ellenőrzések keretében az MNB rendszeres vagy eseti adatszolgáltatásokat kér be, és ezen információk alapján végzi felügyeleti tevékenységét. A pénzügyi szervezetek számára részben uniós jogszabályok, részben hazai követelmények, ezen belül is elsősorban az MNB által rendeletben meghatározott szabályok írják elő az adatszolgáltatási követelményeket. A rendszeres adatszolgáltatások során beérkező adatokat az MNB feldolgozza és elemzi, azok alapján jogszabálysértés tényét állapíthatja meg vagy helyszíni ellenőrzést indíthat.

A fogyasztóvédelmi ellenőrzési eljárás a fogyasztóvédelmi szabályok betartásának ellenőrzésére irányul, kérelemre vagy hivatalból indítható; az MNB az ügyletkötést szabályozó rendelkezések betartását próbaügyletkötés keretében is ellenőrizheti. Fogyasztóvédelmi eljárása során számos intézkedést hozhat, így különösen határidő túzésével a feltárt hibák, hiányosságok megszüntetésére kötelezheti a jogsértőt, feltételhez kötheti vagy megtilthatja a jogsértő tevékenység végzését, illetve szolgáltatás nyújtását vagy fogyasztóvédelmi bírságot szabhat ki.

Piacfelügyeleti eljárást engedély vagy bejelentés hiányában végzett szabályozott tevékenység, piacbefolyásolás vagy bennfentes kereskedelem gyanúja esetén indít; jogszabálysértés megállapításakor a tevékenységet a jogszabályoknak megfelelően szankcionálhatja. Ez a szankció a tevékenység végzésének megtiltása és bírság kiszabása. Az MNB a Büntető törvénykönyvbe ütköző cselekmény gyanújának észlelésekor minden esetben feljelentést tesz. A felügyeleti ellenőrzés során hatáskörében hivatalból felügyeleti ellenőrzést folytathat le, amelynek során

helyszíni ellenőrzést tarthat. A felügyeleti ellenőrzésről jegyzőkönyvet készít.

A mikroprudenciális felügyeleti tevékenysége során egyrészt olyan jogszabályi előírások betartását vizsgálja meg, amelyek jogszabályban részletesen és pontosan meghatározott számszerű követelményekhez kapcsolódnak, ilyen például a tőkekövetelmények teljesítése, a tőkeát-tételi ráta, a nagykockázat-vállalási korlátok és a likviditási minimum-követelmények. A jogszabályi előírások egy másik része azonban nem ilyen könnyen számszerűsíthető; ezek közé elsősorban a vállalatirányítási szabályok tartoznak, többek között például a vezető testületek megfelelő működése, a kockázatkezelési eljárások és a belső védelmi vonalak hatékonyságának a vizsgálata. Ezekben az esetekben különösen fontos, hogy a vizsgáló kellő tapasztalattal és szakmai hozzáértéssel rendelkezzen, és meg tudja ítélni ezen belső folyamatok megfelelőségét, illetve hogy hol van szükség fejlesztésre a hibák vagy potenciális veszélyforrások kiküszöbölésére.

Az MNB felügyeleti eljárásainak jelentős mennyiségét mutatja, hogy 2023 során összesen 87 prudenciális és 356 fogyasztóvédelmi vizsgálat, 37 piacfelügyeleti eljárás, 5 kibocsátói felügyeleti célvizsgálat, továbbá 7 pénzmosás megelőzését célzó vizsgálat zárult le.⁸

Kihívások

A pénzügyi szektor innovációi miatt a szabályozói és a felügyeleti tevékenységnek is folyamatosan fejlődnie kell, és legalább követnie a változásokat, jobb esetben pedig már előre felkészülnie a várható piaci fejleményekre és az új típusú kockázatok megjelenésére. Az alábbiakban olyan folyamatokra és fejleményekre láthatunk példákat, amelyek várhatóan a közeljövőben a szabályozás és a felügyelési módszerek, valamint technikák továbbfejlesztését fogják igényelni.

⁸ MNB 2023a.

Pénzügyi digitalizáció

Az elmúlt években a pénzügyi szervezetek szolgáltatásaiban egyre nagyobb teret nyert a pénzügyi digitalizáció, amit a pandémia miatti korlátozások még tovább erősítettek. A pénzügyi digitalizáció számos előnnyel jár mind a pénzügyi szervezetek, mind ügyfelek számára, hiszen olcsóbban, gyorsabban és könnyebben elérhető szolgáltatásokat kínál, amelyek számos esetben teljesen mellőzhetővé teszik a személyes megjelenést és kapcsolatot. A pénzügyi digitalizációnak azonban veszélyforrásai is vannak, amelyek közül a legjelentősebbek a működési sebezhetőség erősödése, illetve a pénzügyi visszaélések számának a gyors növekedése.

A pénzügyi digitalizáció korában alapkövetelmény, hogy a pénzügyi szervezetek megfelelően védettek legyenek a külső támadások ellen, illetve működési rendszereiket úgy építsék fel, hogy az mindenkor biztosítsa a folyamatos működés fenntarthatóságát. A pénzügyi ágazat digitális működési rezilienciájáról szóló 2022/2554 uniós rendelet (DORA) azzal a céllal született, hogy biztosítsa a pénzügyi szervezetek biztonságos működését. A rendelet egyik központi kérdése, hogy kezelje az abból származó kockázatot, hogy a pénzügyi szervezetek egyre növekvő mértékben vesznek igénybe a működésükhöz harmadik fél szolgáltatók által nyújtott információs és kommunikációs szolgáltatásokat. Ez egyben azt is jelenti, hogy az ezen szolgáltatóknál fellépő problémák a pénzügyi szervezetekre is gyorsan áterjedhetnek.

Az információs és kommunikációs szolgáltatóknak való kitettséget jól mutatja az EBA erre vonatkozó felmérése, amely szerint az unióban működő pénzügyi szervezetek mindösszesen körülbelül 15 ezer ilyen szolgáltatót vesznek igénybe. Ezek a szolgáltatások elsősorban szoftvereket és applikációkat, konzultációkat és felhőalapú szolgáltatásokat jelentenek. A pénzügyi szervezetek számára ráadásul komoly nehézségeket jelentene, ha gyorsan egy másik szolgáltatóval kellene kiváltaniuk egy korábban alkalmazott szolgáltatót. Mindezek összességében azt jelentik, hogy a pénzügyi szabályozásnak és felügyelésnek a jövőben sokkal fokozottabban kell a pénzügyi szervezetek ezen kockázatait figyelemmel kísérnie.⁹ Nem véletlen ezért, hogy az IT-biztonság kér-

⁹ Campa 2023.

désköre az MNB felügyeleti vizsgálatainak is központi eleme lett, amelyre vonatkozóan az MNB mára már részletes módszertani eljárásokkal rendelkezik.

A pénzügyi digitalizáció másik komoly veszélyforrása a pénzügyi csalások terjedése. Ezek leginkább a bankrendszerben jelentenek komoly veszélyt, és elsősorban a fizetési tranzakciókhoz kapcsolódnak. Mivel a hitelintézetek az elmúlt időszakban nagymértékben megerősítették informatikai rendszereik védelmét, ezért a csalók nem magukat a pénzügyi szervezeteket támadják, hanem inkább azok ügyfeleit próbálják megteveszteni. A Bázeli Bankfelügyeleti Bizottság 2023 novemberében konzultációs anyagot tett közzé, amely összefoglalja a bankrendszert fenyegető pénzügyi csalások különböző formáit, azoknak a pénzügyi felügyelésre és a pénzügyi stabilitásra vonatkozó lehetséges hatásait, illetve e kockázatok csökkentésének lehetőségeit. Idetartoznak az illetékes szervek által közzétett figyelemfelhívások, az ellenőrzési és biztonsági protokollokra vonatkozó ajánlások közzététele, a bankok csalás elleni védekezésre kialakított gyakorlatainak felügyelete, a felügyeleti szervek és egyéb hatóságok közötti együttműködés javítása, illetve a határon átnyúló együttműködési formák kialakítása.¹⁰

A fentiekkel összhangban az MNB a honlapján részletes tájékoztatót és figyelemfelhívást tett közzé a pénzügyi digitalizációból származó veszélyforrásokról és a tipikus csalási formákról, illetve több más szervezettel együttműködve létrehozta a Kiberpajzs kezdeményezést, amelynek legfontosabb célja a tájékoztatás, az edukáció, az ügyfelek és felhasználók figyelmének felhívása az online tér pénzügyi biztonságot veszélyeztető kockázataira. A pénzügyi csalások elleni küzdelem a pénzügyi felügyelet számára azért fontos, mert meg kell őrizni a pénzügyi közvetítőrendszerbe vetett bizalmat, illetve csökkenteni kell a pénzügyi szervezeteket és az ügyfeleket érintő veszteségeket.

¹⁰ BCBS 2023.

A likviditáskiáramlás felgyorsulása

A pénzügyi innovációk általában hasznosak, de nem szabad elfeledkezni a fejlődés során keletkező újabb kockázatokról sem. A 2023 tavaszán az USA-ban és Svájcban bekövetkezett bankválságok is arra mutattak rá, hogy számos körülmény megváltozott a múlthoz képest, és ezeket a jövőbeni bankválságok kezelése során figyelembe kell venni. A pénzügyi digitalizáció, az új értékesítési csatornák elterjedése, a pénzügyi megbízások végrehajtásának felgyorsulása, a közösségi média használatának elterjedése önmagukban hasznos és előremutató tényezők. Egy pénzügyi válság során azonban együttesen mégis azt eredményezik, hogy a bizalom elvesztése esetén a korábban tapasztaltakhoz képest sokkal gyorsabb lehet a betétkiáramlás, és ezzel együtt a likviditási helyzet meggyengülése.

Ezek a változások még fontosabbá teszik a pénzügyi rendszer stabilitásának és a bizalom fenntartásának érdekében létrehozott szervezetek és funkciók hatékony működését, hiszen ez az a védelem, amely fékezi a bankokkal szemben indított pánikszerű betétkivonást, illetve meggátolja egy bankválság más bankokra való átterjedésének lehetőségét. Egy ilyen új helyzetben ezért kiemelten fontos, hogy a mikro- és makroprudenciális felügyelés megfelelően működjön, a jegybank hatékonyan lássa el a végső hitelezői szerepkörét, a betétvédelmi rendszer nyújtson kellő biztonságot a banki ügyfelek széles körének, a szanalási hatóság pedig bizonyítsa, hogy képes a megfelelő időben fellépni és kezelni egy bank válsághelyzetét. Ha fennáll az ezekben a védőhálóba vetett bizalom, akkor az hatékonyan gátolhatja a problémák átterjedését, és ezáltal a pénzügyi rendszer stabilitását szolgálja.

ESG-kockázatok

A környezeti változások hatásai a pénzügyi szervezetek működésében is megjelennek, és két fő vetületük van: egyrészt növelik a pénzügyi szervezetek kockázatait, például a természeti csapások számának és méretének növekedésével a biztosítók kárkifizetései vagy a hitelintézetek agrárvállalkozások számára nyújtott hiteleinek a kockázataival. Másrészt a bankok a zöld átállást lehetővé tevő projektek és az éghajlat-

változás negatív hatásait csökkentő egyéb beruházások fontos finanszírozójaként jelennek meg. A nemzetközi szakirodalom ezen kockázatok összességét ESG- (Environmental, Social and Governance: környezeti, társadalmi és irányítási) kockázatoknak nevezi. Felügyeleti és szabályozói szempontból nagyon fontos ezek megfelelő figyelemmel kísérése, mert biztosítani kell a pénzügyi közvetítőrendszer stabil működését, ugyanakkor nem szabad gátolni a megfelelő és hasznos projektek kivitelezését.

A nemzetközi szabályozó szervezetek – például a Bázeli Bizottság vagy az EBA – számos kezdeményezést tettek ezekben a kérdésekben, amelyek a kezdeti szakaszban elsősorban arra irányultak, hogy a hatóságok és a pénzügyi piacok egyaránt megfelelő információkkal rendelkezzenek a kockázatokról. Ennek megfelelően az ezen szervezetek által kidolgozott ajánlások és szabályok eleinte elsősorban arra irányultak, hogy a pénzügyi szervezetek megfelelő mennyiségű adatot szolgáltatassanak a felügyeleti hatóságok számára, illetve kellően részletes információkat hozzanak nyilvánosságra az ESG-kockázattal való érintettségükről a honlapjukon. Az EBA jelentéseiben egyelőre kitart a mellett az álláspontja mellett, hogy a zöld finanszírozásnak kockázatalapúnak kell lennie, és bármilyen szabályozási ösztönzöt (például tőkekövetelmény- vagy likviditási kedvezményt) csak abban az esetben szabad alkalmazni, ha egy zöldnek minősíthető kitétségről egyértelműen bebizonyítható, hogy ténylegesen alacsonyabb kockázatú.

Az MNB, összhangban a rá vonatkozó törvényi előírásokkal, amelyek szerint az elsődleges céljának a veszélyeztetése nélkül támogatnia kell a pénzügyi közvetítőrendszer gazdasági növekedéshez való fenntartható hozzájárulásának biztosítását és a kormány környezeti fenntarthatóságra vonatkozó politikáját, kiemelt figyelmet szentel ennek a témakörnek. Ennek megfelelően elindította Zöld Programját, amely számos részterületből tevődik össze. A pénzügyi szektorra vonatkozó programpontok közül kiemelendő a hosszú távú klímastresszteszt elvégzése, zöld tőkekövetelmény-kedvezmény program bevezetése a zöld finanszírozás bővítésének érdekében, a zöld kötvény- és részvénytőke piac fenntartható fejlesztése, az 5/2021. (IV. 15.) MNB-ajánlás kiadása az éghajlatváltozás miatti és környezeti kockázatokról, a környezeti fenntarthatósági szempontok érvényesítéséről a hitelintézetek tevékenységeiben, illetve a Zöld Jelzáloglevél-vásárlási Program elindítása. Az MNB a társadalmi,

nemzetközi kapcsolatok terén is próbál előrehaladást elérni, ezen belül is kiemelt fókuszot helyez arra, hogy bővüljön a témában jártas hazai szakértői állomány. Végül pedig maga is végrehajt olyan beruházásokat, amelyek kifejezett célja a saját karbonlábnyomának csökkentése.¹¹

Atipikus válságok

A pénzügyi szervezetek szabályozásának fejlődésére mindig is jellemző volt, hogy alapvetően a múltbeli válságok elemzése alapján fejlődik, és az egyik fő célja, hogy a múltban megtörtént válságok ne ismétlőd-hessenek meg. Napjainkra azonban elsődlegesen az a jellemző, hogy olyan típusú válságok következnek be, amelyek egyáltalán nem, vagy csak nehezen hasonlíthatók múltbeli eseményekhez. Ilyen atipikus válságnak nevezhető a pandémia, az orosz–ukrán háború és a 2023. tavaszi bankválságok, amelyek jellemzőit a múltban nem lehetett meg-figyelni.

A pénzügyi szabályozásnak és felügyelésnek a jelenlegi helyzetben proaktívnak kell lennie, és nem elegendő a múlt tapasztalataira építe-nie, hanem folyamatosan nyomon kell követnie azokat a veszélypon-tokat, amelyek a jövőben pénzügyi válságokat okozhatnak. Ebben je-lentős segítség az, hogy a 2008-as globális pénzügyi válság miatt számos olyan szabályozói és felügyeleti lépés született, amelyek nemcsak cél-zottan, egy-egy kockázathoz kapcsolódóan erősítették meg a pénzügyi szervezetek működésének a kereteit, hanem jelentősen és általánosan is javították a sokkellenálló képességet. Ezen általános megerősítésbe tartozik a tőkekövetelmények megemelése, a makroprudenciális és sza-nálási keretrendszerek kialakítása, a betét- és befektetővédelmi rend-szerek erősítése, illetve a vállalatirányítási szabályok szigorítása. Mind-ezek együttesen eredményezték azt, hogy a 2008-as válsággal ellentétben a pénzügyi közvetítőrendszer még az ilyen atipikus válságok okozta sokkot is képes volt nagyobb megrázkódtatás nélkül átvészelni.

¹¹ Deák 2021.

Kripto eszköz-kibocsátók felügyelete

A tapasztalatok azt mutatják, hogy a pénzügyi innovációkkal párhuzamosan a pénzügyi felügyelést és szabályozást is folyamatosan fejleszteni kell. Ennek egyik tipikus példája a kripto eszközök megjelenése és gyors elterjedése volt, amelyeket kezdetben érdemi szabályozás és felügyelés nélkül bocsátottak ki. A globális törekvésekkel összhangban az Európai Unió elfogadta a kripto eszközök piacairól szóló 2023/1114 (2023. május 31.) EU parlamenti és tanácsi rendeletet, amely részletesen szabályozza a kripto eszköz-szolgáltatókra vonatkozó engedélyezési és működési követelményeket, valamint az ezekhez kapcsolódó felügyeleti feladatokat. Az EBA és az ESMA ezen túlmenően további mandátumokat kapott a végrehajtási rendeletek tervezeteinek kidolgozására. A kripto eszköz-szolgáltatókra vonatkozó szabályok hazai jogrendszerbe való beillesztése folyamatban van, és ez új feladatokat jelent az MNB számára is, amely feladatok ellátása új típusú szakértelmet követel az engedélyezés és a felügyelés területén.

Szabályozás túlzott komplexitása

A pénzügyi szabályozás folyamatos fejlődése nem szándékolt következményekkel is járt. A pénzügyi szervezetek szabályozását az elmúlt évtizedekben az jellemezte, hogy bármilyen új kockázati típus megjelenésére újabb és újabb részletes szabályokkal válaszolt (elsősorban a kockázatkezelési szabályok, a tőkekövetelmények, a vállalatirányítás és a nyilvánosságra hozatal területén). Ez mára azt eredményezte, hogy a pénzügyi szervezetek működésének szabályrendszere elképesztő méreteket öltött, és minden egyes részterületre külön szakértőket kell alkalmazni, akik az adott terület szabályait a legjobban ismerik. Nagyon nehéz a szabályozás egészét átlátni és felismerni, hogy egy-egy részlet megváltoztatásának milyen hatásai lehetnek más területeken.

Egyelőre nem látszanak olyan tendenciák, amelyek a szabályozás egyszerűsítését céloznák, és bár az unióban vannak törekvések az arányosság elvének gyakorlati érvényesítésére, amely során a kisebb, nem komplex tevékenységet végző szervezetekre egyszerűbb szabályrendszer vonatkozna, a nagy, nemzetközi szinten befolyásos szabályozó testüle-

teknél ez még nem nagyon látható. Előbb-utóbb azonban elkerülhetetlen lesz a szabályozás valamilyen egyszerűsítése, mert a túl részletes, áttekinthetetlen szabályozás már önmagában is veszélyforrássá válhat, különösen ha emiatt a pénzügyi szolgáltatások a kevésbé szabályozott, és ezért olcsóbban nyújtható tevékenységek vagy iparágak irányába tolódnak el.

A tanulmány terjedelmi korlátai miatt nem megfelelő a szabályozói és felügyeleti funkció jövőbeni fejlődését befolyásoló valamennyi kihívás részletes kifejtésére. Szerencsére azonban az MNB 2023-ban megjelentette a *Stabilitás és bizalom: A magyar pénzügyi felügyelés története* című kiadványát, amely sokkal részletesebben mutatja be a pénzügyi szabályozás és felügyelés kialakulását és a jelenkor kihívásait. Akiben tehát a fentiekben leírtak felkeltették az érdeklődést, annak bátran ajánljuk a felügyeleti könyv elolvasását, amely az MNB honlapján is elérhető.¹²

Összefoglalás

Egy funkció, szervezet vagy rendszer hatékony működését elsősorban az bizonyítja, ha komolyabb stresszhelyzetben is megfelelően teljesít. Ebből a szempontból mindenképpen el kell mondani, hogy az elmúlt években a hazai pénzügyi rendszert a pandémia és a háborús válság, valamint ezek társadalmi és gazdasági hatásai miatt olyan sokkok érték, amelyek egy gyenge intézményrendszert biztosan megrendítettek volna. Az MNB és a pénzügyi szolgáltatók hatékony együttműködésének köszönhetően azonban a hazai pénzügyi közvetítőrendszer stabil maradt, és egyáltalán nem volt tapasztalható a bizalom megrendülése. Ez újabb bizonyíték arra, hogy a 2008-as globális pénzügyi válság tapasztalatait felhasználva sikerült a nemzetközi és a hazai intézményrendszert úgy megerősíteni, hogy az még ilyen komoly sokkok esetén is megőrizze a biztonságos működését. Az MNB-nek a jelen tanulmányban részletezett szabályozói és felügyeleti funkciói még ezekben a stresszhelyzetekben is hatékonyak bizonyultak.

¹² Kandrács 2023.

A bankszabályozás és -felügyelés ugyanakkor folyamatosan változó szabályozási és módszertani rendszer, amely a felmerülő válságok és új kockázatok alapján fejlődik, ezért a tanulmányban bemutattuk azokat a legfontosabb kihívásokat, amelyek az MNB szabályozói és felügyeleti funkcióira várhatóan a legnagyobb hatással lesznek. A hazai bankszabályozás és -felügyelés fejlődésére jelentős hatást gyakorolnak a nemzetközi szervezetek, így különösen a Bázeli Bizottság, illetve az EBA sztenderdjei és ajánlásai, de a hazai gyakorlati tapasztalatok alapján van lehetőség és szükség is további korrigálásra és fejlesztésre. A szabályozás és a felügyelés egymással szorosan együttműködve képes hatékonyan fejlődni, hiszen az utóbbi gyakorlati tapasztalatai mutatják meg, milyen szabályozási változásokra van szükség. Az MNB felügyeleti központként való működésének gyakorlati tapasztalatai arra világítanak rá, hogy a funkciók egyesítése, az egyes felügyeleti szerepkörök egy hatóság által történő ellátása, illetve a gyors és rugalmas szabályozói beavatkozást lehetővé tevő jogi keretek növelték a hazai pénzügyi és gazdasági rendszer stabilitását.

Irodalom

- BCBS 2023: *Digital fraud and banking: supervisory and financial stability implications*. Discussion paper, November. <https://www.bis.org/bcbs/publ/d558.pdf>
- Campa, José Manuel 2023: *Operational resilience in EU financial services*. Keynote speech at the 14th Financial meeting organised by Expansion, October. <https://www.eba.europa.eu/publications-and-media/speeches/jose-manuel-campa-keynote-speech-14th-financial-meeting-organised>
- Deák, Viktória 2021: MNB Zöld Program. *Polgári Szemle*, 17. évf., 4–6. szám, 104–115. <https://doi.org/10.24307/psz.2021.1208>. <https://www.mnb.hu/letoltes/mnb-zold-program-1.pdf>
- Kandrács, Csaba 2023: *Stabilitás és bizalom: A magyar pénzügyi felügyelés története*. 6. fejezet. <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/mnb-szakkonyvsorozat/stabilitas-es-bizalom>
- MNB 2022: *A Magyar Nemzeti Bank makroprudenciális stratégiája*. Február 17. <https://www.mnb.hu/letoltes/map-strate-gia-20220217-hun-final.pdf>
- MNB 2023a: Éves jelentés. <https://www.mnb.hu/letoltes/e-ves-jelente-s-2023-hun-0523.pdf>
- MNB 2023b: *Stabilitás és bizalom 2.1: Felülvizsgálta 2025-ig szóló felügyeleti stratégiáját az MNB*. <https://www.mnb.hu/sajtoszoba/sajtokozlomenyek/2023-evi-sajtokozlomenyek/stabilitas-esbizalom-2-1-felulvizsgalta-2025-ig-szolo-felugyeleti-strategiajat-az-mnb>
- MNB 2024: A Magyar Nemzeti Bank honlapja: *A szanalásról*. <https://www.mnb.hu/szanalas/a-szanalasrol>